

การส่งเสริมประเพณีชักพระของเทศบาลตำบลวัดประดู่

Chak Pra Festival Promoting of Wat Pradu Sub District Municipality.

ภาพิมล สีใหม่¹

เสรี พิจิตรศิริ²

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอ เรื่องการส่งเสริมประเพณีชักพระของเทศบาลตำบลวัดประดู่ โดยศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร บทความต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เรื่องประเพณีชักพระ องค์ความรู้ และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีชักพระของเทศบาลตำบลวัดประดู่สืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลัง ผลการศึกษาพบว่า ประเพณีชักพระเป็น ประเพณีของชาวท้องถิ่นภาคใต้กระทำกันหลังวันออกพรรษา 1 วัน คือตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 โดยพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอัญเชิญพระพุทธรูปประดิษฐานบนบุษบกวางอยู่เหนือเรือพระที่ เรียกว่า “พนมพระ” และแห่แหนไปตามถนนหรือลำน้ำ ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่มีมาแต่ โบราณเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อทำบุญ ก่อให้เกิดความสามัคคีของหมู่คณะ การชักพระหรือการลาก พระเป็นพิธีบุญอย่างหนึ่งของชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีถือเป็นประเพณีที่มีความยิ่งใหญ่ โดยก่อนวัน ลากพระ 10-15 วัน ประชาชนจะช่วยกันเตรียมเรือพระซึ่งจะมีการคุมโพนควบคู่ไปด้วย

เทศบาลตำบลวัดประดู่ได้มีบทบาทในการส่งเสริมประเพณีชักพระในหลายๆ ด้านด้วยกัน เช่น การสนับสนุนงบประมาณให้กับวัดเพื่อจัดสร้างเรือพนมพระ การจัดงานสมโภชเรือพนมพระ การจัดกิจกรรมห่อขนมต้ม ทำให้ได้ทราบถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณีชัก พระเพื่อถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังต่อไป ซึ่งประชาชนในตำบลวัดประดู่มีความผูกพันกับประเพณีชัก พระจะต้องทำสืบต่อกันเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย โดย การส่งเสริมให้มีการจัดทำสินค้าเพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกและการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

Abstract

This research had the objective of studying the promotion of the Chak Phra festival by the Wat Pradu Tambon Municipality. Data were collected by document a review and interviews with

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

knowledgeable persons about the festival. This information was synthesized into guidelines for improved promotion and preservation of the Chak Phra festival by the new generation of community residents. The results of the study are as follows:

The Chak Phra festival is common in parts of Southern Thailand, and is held at the end of Buddhist Lent. Sacred images of the Buddha are transported in boat-like floats through the town or on the water ways. The festival brings people together in communal merit-making and promotes solidarity within the community. The festival in Surat Thani is one of the biggest of its kind, with the locals preparing the floats and accessories several weeks in advance of the festival day.

The Tambon Municipality of Wat Pradu plays a large role in promoting the Chak Phra festival, including financial support to build the floats, managing the festival events, preparing of sweets, and sharing traditional wisdom about the festival with the younger generation. The community also generates income from the festival through production of souvenirs for sale.

คำสำคัญ: การส่งเสริมประเพณีชักพระ

Key Words: Chak Pra Festival Promoting

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่อดีตกาล ขนบธรรมเนียมประเพณีได้ถูกสร้างและสั่งสมมาจากวิถีชีวิตที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนาและความเชื่อ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและมีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติ ของคนในสังคม ชาติไทยเป็นชาติที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน จึงมีประเพณีที่มีความหลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษไทยยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในรูปของความเชื่อ ค่านิยม แนวความคิด รวมทั้งพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นที่ยอมรับและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน

ประเพณี คือ สิ่งที่นิยมถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียม หรือจารีตประเพณี ซึ่งขนบธรรมเนียม หมายถึง แบบอย่างที่นิยมปฏิบัติ ส่วนจารีตประเพณี คือ ประเพณีที่นิยมประพุดิและถ่ายทอดจากคนรุ่นสู่รุ่น (พระยาอนุมารราชชน, 2514) ประเพณีใดก็ตามหากถือเป็นธรรมเนียมประพุดิปฏิบัติกันมา ถือเป็นเรื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น หากประเพณีนั้นดีก็จะ

มีการรักษาไว้และปฏิบัติสืบต่อๆ กันจึงกลายเป็นประเพณีประจำชาติ ประเพณีส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เข้าสู่สังคม การรับเอาแบบอย่างที่หลากหลายเข้าผสมผสานกับการดำเนินชีวิต ประเพณีจึงเรียกได้ว่าเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น ประเพณีเกิดจากความประพฤติดีหรือการกระทำของใครคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งเห็นประโยชน์และความจำเป็นที่จะต้องกระทำ และเมื่อคนอื่นเห็นดีก็เอาอย่าง ทำตามเป็นแบบอย่างเดียวกันและสืบต่อกันจนกลายเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมในชาติ การจัดงานประเพณีนอกจากเพื่อความสนุกสนานแล้ว ยังเป็นการแสดงออกถึงความรักความผูกพัน ความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกทั้งยังสะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติของคนในชุมชน รวมทั้งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง และความมีอารยธรรมของคนในชาติซึ่งเกิดจากองค์ความรู้และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์สิ่งที่ดีสืบต่อกันมา ซึ่งปรากฏเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นความภาคภูมิใจของคนในชาติ (ธีระ สลักเพชร, 2552) เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง ประเพณีบวชลูกแก้ว ประเพณีทำขวัญข้าว ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระราชธาตุ ประเพณีชักพระ เป็นต้น

ประเพณีชักพระ เป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นประเพณีทำบุญในวันออกพรรษา ตรงกับวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 พุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือหรือล้อเลื่อน แล้วทำการชักเรือพนมพระออกจากวัดเพื่อไปสมโภชพร้อมกับติโพนไปตลอดทางเพื่อประกาศให้รู้ว่าการชักพระแล้ว ประเพณีชักพระจะทำทางบกและทางน้ำ ถ้าท้องถิ่นใดอยู่ริมน้ำหรือมีลำคลองก็ลากพระทางน้ำ ถ้าห่างไกลลำคลองก็ลากพระทางบกแล้วแต่สภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่นว่าเหมาะแก่การลากพระประเภทไหนมากกว่ากัน ประเพณีชักพระเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และยังมีการถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีชักพระเป็นการจำลองเหตุการณ์ เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จขึ้นไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาในช่วงเข้าพรรษา เมื่อเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์พุทธศาสนิกชนจึงแห่แหนกันไปเฝ้ารับเสด็จ (ธนพล จาใจดี, 2537) ประเพณีชักพระแต่ละที่แต่ละจังหวัดก็จะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองแหล่งลากพระที่มีชื่อเสียงคือที่ อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง อำเภอหลังสวน

จังหวัดชุมพร อำเภอบุพผิน และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมาอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ประเพณีชักพระก่อให้เกิดวัฒนธรรมอื่นๆ หลายอย่าง เช่น ประเพณีการแข่งขันเรือพาย การทอดผ้าป่า การประชันโพน กีฬาชกต้ม การทำต้มยำ การเล่นเพลงเรือ การแสดงหนังตะลุงและมโนราห์ เป็นต้น

ในส่วนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีการจัดงานประเพณีชักพระทอดผ้าป่าและแข่งเรือยาว การชักพระของชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความโดดเด่นกว่าที่อื่น เนื่องจากจะมีขบวนแห่พระกันทั้งทางบกและทางน้ำ เพราะมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมมีแม่น้ำตาปีไหลผ่านใจกลางเมือง นอกจากประเพณีชักพระแล้วการทอดผ้าป่าก็เป็นอีกหนึ่งประเพณีที่จะทำควบคู่กับประเพณีชักพระ เป็นการทอดผ้าป่าที่หน้าบ้านของแต่ละคนเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ตั้งแต่หัวค่ำเป็นต้นไป อาคารบ้านเรือนและร้านค้าจะจัดพุ่มผ้าป่าประดับประดาด้วยไฟหลากสี และที่ขาดไม่ได้ในการจัดพุ่มผ้าป่าคือ ผ้า 1 ผืนสำหรับพระภิกษุชักเป็นผ้าบังสุกุล นอกจากนั้นยังจัดให้มีการแข่งขันเรือยาวควบคู่กับประเพณีชักพระและทอดผ้าป่า ถือเป็นการจัดงานที่สร้างความสนุกสนานและเพิ่มสีสันให้กับงานบุญ ประเพณีชักพระ ทอดผ้าป่าและแข่งเรือยาว เป็นประเพณีประจำปีของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจะมีวัดต่างๆ ส่วนราชการ ภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมประเพณีชักพระ ทอดผ้าป่า และแข่งเรือยาวของอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เทศบาลตำบลวัดประคู้ ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีหน้าที่ในการบำรุง ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของคนในท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จึงได้กำหนดพันธกิจในการส่งเสริมด้านศาสนาและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นเป็นพันธกิจหนึ่งในการบริหารเทศบาล การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและเพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมประเพณีชักพระของเทศบาลตำบลวัดประคู้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้คงอยู่ยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่ง ข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งทุติยภูมิ
ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระ
วารสารวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย สารนิพนธ์ ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจาก
อินเทอร์เน็ต เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

การศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณี
ชักพระ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประเพณีชักพระดังนี้ เจ้าอาวาสวัดสุนทร
นิवास เจ้าอาวาสวัดมะปริง เจ้าอาวาสวัดบ้านใหม่พัฒนาแกนนำชาวบ้านในการจัดงาน
ชักพระ (ไวยาวัจกร) นายกเทศมนตรีตำบลวัดประดู่ ปลัดเทศบาลตำบลวัดประดู่

ความสำคัญของประเพณีท้องถิ่น

ประเพณีท้องถิ่นมีความสำคัญต่อคนไทยในแต่ละภาค แสดงให้เห็นว่าสังคมไทย
เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นสิ่งสำคัญและมี
คุณค่าควรแก่การศึกษาและสืบทอดอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ประเพณีท้องถิ่นเป็นวัฒนธรรมประจำถิ่นที่สำคัญอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่
เชิดหน้าชูตาของคนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความรักและรู้สึกภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของ
ท้องถิ่นตน
2. ประเพณีท้องถิ่นเป็นสื่อเชื่อมความรู้สึกของคนในท้องถิ่นให้เกิดความ
สามัคคีกลมเกลียว นำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของคนในท้องถิ่น
3. ประเพณีท้องถิ่นเป็นเครื่องแสดงออกถึงอดีตและปัจจุบันของคนในท้องถิ่น
การสนใจและปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณีของตนแสดงว่ารู้จักและให้ความสำคัญแก่
ตนเอง การละทิ้งหรือไม่สนใจประเพณีอันดีงามของตน ย่อมเท่ากับการไม่สนใจและ
ไม่ให้ความสำคัญแก่ตัวเอง
4. ประเพณีท้องถิ่นเป็นปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจให้ท้องถิ่นได้รับ
ประโยชน์ จากการท่องเที่ยว เพราะประเพณีท้องถิ่นเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอย่าง
หนึ่ง

5. ประเพณีท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญสนับสนุนความเจริญของชาติเพราะ ประเพณีท้องถิ่นแสดงถึงความเจริญ มีอารยธรรมของคนในชาติ (<http://www.krusupap.com>)

ประเพณีท้องถิ่น เป็นประเพณีที่นิยมถือปฏิบัติกันในแต่ละท้องถิ่นตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ประเพณีท้องถิ่นที่จัดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามโครงสร้างของสังคมไทยและวัฒนธรรมของท้องถิ่น หากจะแบ่งประเพณีท้องถิ่นไทยตามภาคได้ 4 ภาค ได้แก่ ประเพณีท้องถิ่นภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ซึ่งประเพณีของแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างและมีความโดดเด่นเป็นที่น่าสนใจ มีบางแห่งจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวและนารายได้เข้าสู่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ (<http://www.baanjommyut.com>.)

ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้

ประเพณีทางภาคใต้ที่สำคัญเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ได้แก่

1. ประเพณีสารทเดือนสิบหรือประเพณีชิงเปรต บางท้องถิ่นเรียกวันรับส่งตายายเป็นประเพณีทำบุญเดือนสิบ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว จะมีการถวายอาหารแด่พระภิกษุและจะจัดเครื่องเช่นเปรตไว้ตามร้านเปรตที่สร้างขึ้นสูงเท่าระดับตาประมาณ 1-1.50 เมตร แล้วมีการชิงเปรตหลังจากพระฉันเพล

2. ประเพณีวันว่างหรือประเพณีสงกรานต์ของคนใต้ วันว่างคือวันว่างจากการทำงาน ว่างเว้นจากการทำบาปให้สร้างบุญกุศล ข้อห้ามไม่ควรปฏิบัติในวันว่างคือ การอาบน้ำในลำคลอง ห้ามตัดรากกิ่งไม้ ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามลงโทษ

3. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีนี้นิยมจัดในจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยชาวบ้านได้ร่วมมือกันบริจาคเงินตามกำลังศรัทธา ซื้อผ้ามาเย็บขว่นพันหลาแล้วจัดกระบวนแห่ไปวัดพระธาตุวรมหาวิหาร เพื่อนำไปพันโอบรวบองค์พระเจดีย์พระบรมมหาราชู ซึ่งจะจัดในเดือนหก

4. ประเพณีชักพระจัดขึ้นในเดือน 11 หลังจากออกพรรษา ตามความเชื่อว่ามีพระพุทธรเจ้าเสด็จกลับจากโปรดพระมารดาไปยังโลกมนุษย์ ชาวเมืองมีความยินดีในการเสด็จกลับจากสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ จึงมีการเตรียมอาหารและแห่ไปที่ประทับของพระองค์ ถ้ำห้องที่ใดใกล้น้ำก็แห่ทางน้ำ วัดบางแห่งอยู่ห่างไกลแม่น้ำก็จะใช้รถลาก ประเพณีชักพระที่จัดยิ่งใหญ่มาคือประเพณีชักพระที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5. ประเพณีการทอดผ้าป่า การทอดผ้าป่าไม่มีกำหนดระยะเวลาเหมือนการทอดกฐิน จึงจัดได้ตลอดทุกฤดูกาล แต่ที่นิยมกันจะทำกันในช่วงวันออกพรรษา พร้อมกับการชักพระที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเพณีชักพระ (ลากพระ)

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวใต้ ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากพระพุทธศาสนา กระทำกันหลังวันปวารณาหรือวันออกพรรษา 1 วัน คือตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 โดยพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือ รถม หรือล้อเลื่อนที่ชาวบ้านเรียกว่า “พนมพระ” แล้วแห่แหนชักลากไปตามถนนหนทาง หรือในลำน้ำ ถ้าท้องถิ่นใดอยู่ริมน้ำหรือมีลำคลองก็ลากพระน้ำ ถ้าห่างไกลลำคลองก็ลากพระทางบก แล้วแต่สภาพภูมิประเทศจะเหมาะแก่การลากพระประเภทไหนมากกว่ากัน ซึ่งชาวใต้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงมามากมาย จังหวัดจะมีประเพณีนี้ บางท้องถิ่นในจังหวัด ตรัง พัทลุง และสงขลา มีการลากพระบกในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 5 ประเพณีลากพระเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณและก่อให้เกิดวัฒนธรรมอื่นๆ หลายอย่าง เช่น ประเพณีการแข่งขันเรือพาย การประชันโพนหรือแข่งโพน กีฬาซัดคัม การทำคัมอย่าง การเล่นเพลงเรือ เป็นต้น นอกจากนั้นประเพณีชักพระยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันทำคุณงามความดี ก่อให้เกิดความสามัคคีธรรมของหมู่คณะ นำความสงบสู่ท้องถิ่นและสังคม (ธนพล จาคใจดี, 2537)

ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระ

ประเพณีชักพระหรือลากพระ เป็นประเพณีที่พราหมณ์ศาสนิกชนและพุทธศาสนิกชน ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดียตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ที่นิยมนำเอาเทวรูปออกแห่แหนในโอกาสต่างๆ เช่น การแห่เทวรูปพระอิศวร เทวรูปพระนารายณ์ เป็นต้น ต่อมาพุทธศาสนาได้นำเอาคติความเชื่อดังกล่าว มาดัดแปลงปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ถึงภาคใต้ของประเทศไทย จึงได้นำเอาประเพณีชักพระเข้ามาด้วย ประเพณีชักพระมีความเป็นมาที่เล่ากันเป็นเชิงพุทธตำนานว่า หลังจากพระพุทธองค์ทรงกระทำ ยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ป่ามะม่วง กรุงสาวัตถี แล้วได้เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์เพื่อโปรดพุทธมารดาซึ่งขณะนั้นทรงจุติเป็น มหามายาเทพ

สถิตอยู่ ณ คูสัตเทพพิภพตลอดพรรษา พระพุทธองค์ทรงประกาศพระคุณของมารดาแก่
เทวสมาคมและแสดงพระอภิธรรมโปรดพุทธมารดา 7 คัมภีร์ จนพระมหามายาเทพและ
เทพยดา ในเทวสมาคมบรรลुโสดาบันหมด ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 อันเป็นวันสุดท้าย
ของพรรษา พระพุทธองค์ได้เสด็จกลับโลกมนุษย์ทางบันไดทิพย์ที่พระอินทร์นิมิตถวาย
บันไดนี้ทอดจากภูเขาสิเนนุราชที่ตั้งสวรรค์ ชั้นดุสิตมายังประตูนครสังกัสสะ
ประกอบด้วยบันไดทองบันไดเงินและบันไดแก้ว บันไดทองนั้นสำหรับเทพยดามาส่ง
เสด็จอยู่เบื้องขวาของพระพุทธองค์ บันไดเงินสำหรับพรหมมาส่งเสด็จอยู่เบื้องซ้ายของ
พระพุทธองค์และบันไดแก้วสำหรับพระพุทธองค์อยู่ตรงกลาง เมื่อพระพุทธองค์เสด็จ
มาถึงประตูนครสังกัสสะตอนเช้าตรู่ของวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษา
พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการเสด็จกลับของพระพุทธองค์จากพระโมคคัลลาน
ได้มารอรับเสด็จอย่างเนืองแน่น พร้อมกับเตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจาก
พุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้าไปถวายภัตตาหาร
ถึงพระพุทธองค์ได้ทุกคน จึงจำเป็นต้องเอาภัตตาหารห่อใบไม้ส่งต่อๆ กันเข้าไปถวาย
ส่วนคนที่อยู่ไกลออกไปมากๆ จะส่งต่อๆ กันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้
โยนไปบ้าง ปาบ้าง เข้าไปถวายเป็นที่ไกลหล โดยถือว่าเป็นความตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์
ด้วยแรงอธิฐานและอภินิหารแห่งพระพุทธองค์ ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของ
พระพุทธองค์ทั้งสิ้น เหตุนี้จึงเกิดประเพณี “ห่อต้ม” “ห่อปัด” ขึ้นเป็นการแสดงถึงความ
ปิติยินดีที่พระพุทธองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชนได้อัญเชิญพระพุทธองค์
ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้แล้วแห่แหนกันไปยังที่ประทับของพระพุทธองค์ ครั้น
เลยพุทธกาลมาแล้วและเมื่อมีพระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำเอาพระพุทธรูปยกแห่
แห่สมมติแทนพระพุทธองค์ ซึ่งจะกระทำกันในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี สืบมา
จนเป็นประเพณีชักพระในปัจจุบันอันอุปมาเสมือนหนึ่งได้ร่วมรับเสด็จและร่วมถวาย
ภัตตาหารแด่พระพุทธองค์ด้วยตนเอง(<http://www.arit.rru.ac.th>.)

เมื่อถึงเทศกาลออกพรรษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็มีการจัดงานประเพณีออก
พรรษาที่สำคัญและยิ่งใหญ่ งาน “ประเพณีชักพระ ทอดผ้าป่าและแข่งขันเรือยาว” สำหรับ
ประเพณีชักพระของชาวสุราษฎร์ธานีจะทำการทั้งทางบกและทางน้ำ เนื่องจากสภาพภูมิ
ประเทศมีแม่น้ำตาปีซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน โดยในแต่ละปีวัดและประชาชนจะ

ร่วมแรงร่วมใจกันทำรด-เรือพนมพระที่ถูกประดับตกแต่งอย่างสวยงามตระการตา แล้ว
อัญเชิญพระพุทธรูปประดิษฐานบนบุษบก บนเรือพระ รถมพระ เมื่อถึงวันออกพรรษาแรม
1 ค่ำ เดือน 11 (วันแรมค่ำ) จะทำบุญตักบาตรอาหารคาวหวานและขนมต้มแล้วชักรด-เรือ
พนมพระออกจากวัดไปสมโภชตามถนนและลำคลอง พร้อมกับตีกลองโพนไปตลอดทาง
เพื่อประกาศให้รู้ว่ามีกษัตริย์แล้ว

ในการจัดประเพณีชักพระของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความแตกต่างไปจาก
ท้องถิ่นอื่น โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีหรือบ้านดอน เป็นการทอดผ้าป่า
หน้าบ้านคือ เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ตั้งแต่หัวค่ำเป็นต้นไปอาคารบ้านเรือนและ
ร้านค้าจะจัดพุ่มผ้าป่าประดับประดาด้วยไปหลากสีสวยงาม และตกแต่งเป็นเรื่องราวพุทธ
ชาดก เกี่ยวกับนรกสวรรค์ มีภาพเขียนภาพปั้น และที่ขาดไม่ได้ในการจัดพุ่มผ้าป่าก็คือ
ต้องมีผ้า 1 ผืน ห้อยไว้บนพุ่มไม้ สำหรับพระภิกษุชักเป็นผ้าบังสุกุล และปิ่นโต 1 ถาด
พร้อมอาหาร เพราะในวันนั้นพระจะไม่ออกบิณฑบาตตามปกติ จึงเรียกพุ่มผ้าป่าในวันนี้
ว่า “ผ้าป่าข้าวสุก” นอกจากนั้นยังมีของอื่นๆ เช่น ร่ม ไฟฉาย พัด ผลไม้ ฯลฯ แล้วแต่
ศรัทธาของเจ้าของพุ่ม ซึ่งได้ทำติดต่อกันมายาวนาน จนปี พ.ศ. 2530 จังหวัดสุราษฎร์
ธานี เห็นว่างานชักพระทอดผ้าป่า มีคนให้ความสนใจมากจึงรับเข้าเป็นงานประเพณีของ
จังหวัดจนถึงปัจจุบัน

สำหรับการชักพระของชาวตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จะมีการลาก
พระทั้งทางบกและทางน้ำตามสภาพภูมิประเทศที่ตั้งของแต่ละวัดว่าเหมาะกับการลาก
พระแบบใด ซึ่งบางวัดจะมีทั้งเรือพนมพระและรถพนมพระ แต่บางวัดมีข้อจำกัดในเรื่อง
ของทำเลที่ตั้งก็อาจมีเฉพาะรถพนมพระ

วัดสุนทรนิवास ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุ
ราษฎร์ธานี ในอดีตทางวัดได้มีการจัดเรือพนมพระ และรถพนมพระเข้าร่วมประเพณีกับ
ทางอำเภอเป็นประจำทุกปีเริ่มตั้งแต่ราวปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา โดยเจ้าอาวาสและ
กรรมการวัดได้มีการปรึกษาหารือกันว่า จะจัดรถพนมพระเข้าร่วม ซึ่งเดิมจะมีการลากเรือ
พนมพระ และรถพนมพระไปร่วมกับอำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งมีเรือพนมพระที่มาร่วมชัก
พระครั้งนั้นมีจำนวน 6 ลำ ในปัจจุบัน ทางวัดได้มีการจัดรถพนมพระเข้าร่วมกับทาง

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีเพียงอย่างเดียว และได้เปลี่ยนสถานที่มาเป็นรินเขื่อนแม่น้ำตาปี บริเวณสะพานนคร

วัดมะปริงตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดประเพณีชักพระตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ซึ่งจะมีเพียงเรือพนมพระ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2547 ทางวัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก องค์การบริหารส่วนตำบลวัดประดู่ จึงได้มีการจัดรถพนมพระเข้าร่วมประเพณี

วัดบ้านใหม่พัฒนาตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดประเพณีชักพระมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 โดยเจ้าอาวาสประชุมร่วมกับชาวบ้านเพื่อร่วมกันออกความคิดในการร่วมประเพณี ซึ่งได้มีการจัดรถพนมพระบกเพียงอย่างเดียว เนื่องจากที่ตั้งของวัดอยู่ไกลจากตัวเมือง และไม่มีแม่น้ำอยู่ใกล้บริเวณวัดจึงไม่เหมาะที่จะจัดเรือพระน้ำ

สำนักสงฆ์คลองเรือ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ตำบลวัดประดู่ ถึงแม้ว่าจะเป็นสำนักสงฆ์แต่ก็ได้มีการจัดรถพนมพระเข้าร่วมประเพณีของจังหวัด โดยเริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2545 โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณสำนักสงฆ์ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลวัดประดู่ จึงได้มีการตกแต่งเรือพนมพระเข้าร่วมประเพณีเป็นประจำทุกปี

การลากพระทางน้ำ

การลากพระทางน้ำหรือ “ลากพระน้ำ” ออกจะสนุกกว่า “ลากพระบก” เพราะสภาพการเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมอื่นๆ กว้างขวางกว่า เช่น สะดวกในการชักลาก ง่ายแก่การรวมกลุ่มกันจัดเรือพาย เพราะแต่ละกลุ่มมีลักษณะเป็นเอกเทศ ทำทายต่อการแข่งขัน ประกวดประชันกันผั่นกักล้างกันได้สะดวกมีกิจกรรมเชื่อมโยงอื่นๆ ได้หลากหลายกว่า เช่น การแข่งพายเรือ การเล่นเพลงเรือ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ถ้าท้องถิ่นใดสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยให้สามารถทำได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ท้องถิ่นนั้นมักจะเลือก ลากพระน้ำ แหล่งลากพระน้ำที่มีชื่อเสียงอย่างยิ่ง คือที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร อำเภอพุนพินและอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมาคืออำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง บ้านแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเฉพาะที่อำเภอหลัง

สวนและที่บ้านแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่จะมีการเล่นเพลงเรือที่ขึ้นชื่อกว่าแหล่งอื่นๆ ส่วนที่อำเภอปากพนังมีการเล่น “ซัดหลุม” (ซัดโคลน) กันเป็นที่สนุกสนานเพราะที่ปากพนังมีโคลนตมมาก การลากพระทางน้ำที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แปลกกว่าที่อื่นๆ คือจะลากกัน 3 วัน ระหว่างแรม 10 ค่ำ เดือน 11 มีการปาสาหรัยโต้ตอบกัน ระหว่างหนุ่มสาวมีการเล่นเพลงเรือ และที่พิเศษคือมีการทอดผ้าป่าสามัคคีในวันเริ่มงาน

ในส่วนของตำบลวัดประดู่จะมีวัดมะปริงเพียงวัดเดียวที่ยังคงมีการร่วมประเพณีลากพระน้ำ ซึ่งได้ทำกันมาประมาณ 40 ปีมาแล้ว โดยรูปแบบการลากพระทางน้ำจะนำท่อนมาประกอบเข้าด้วยกันจำนวน 2 ท่อนและใช้ไม้กระดานปูพื้นเพื่อให้สามารถขึ้นโครงเรือได้ โดยทางวัดได้ออกแบบเป็นรูปพญานาค 2 ตัวอยู่ข้างลำเรือ และประดับประดาด้วยธงสีในบางปีจะมีการตกแต่งเรือเป็นเรื่องราวพุทธประวัติ ในอดีตทางวัดได้นำเรือ 2 ลำมาต่อเข้าด้วยกัน เมื่อเกิดฝนตกหนักน้ำจะเต็มลำเรือทำให้เรือจมน้ำ จึงได้เปลี่ยนมาใช้ท่อนแทนเรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน

การลากพระทางบก

การชักพระทางบกหรือลากพระบก แต่โบราณนิยมใช้ล้อเลื่อน เรือพระจึงหนักต้องอาศัยคนลากเป็นจำนวนมากต้องมีเชือกลากเป็น 2 สาย สายหนึ่งสำหรับผู้หญิงอีกสายหนึ่งสำหรับผู้ชาย ผู้ลากจะลากเรือพระผ่านไปตามเส้นทาง เมื่อผ่านหน้าบ้านของใครคนที่อยู่ในบ้านจะมาช่วยกันลากพระไปจนไกลพอสมควร แล้วจะมีคนจากบ้านอื่นมารับทอดต่ออย่างไม่ขาดสาย ใช้โพน ม้อง ระฆัง เป็นเครื่องตีให้จังหวะในการลาก คนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทธากพระเพื่อผ่อนแรง วันรุ่งขึ้นเมื่อลากพระกลับถึงวัด ก็จะช่วยกันทำความสะอาดเก็บพระลาก เก็บข้าวของเครื่องใช้ทั้งหมดให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเหมือนเดิม แล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้านด้วยความสุขจากการทำบุญในวันออกพรรษา

การลากพระทางบกของตำบลวัดประดู่ เริ่มมีมาตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2512 โดยมีวัดสุนทรนิवास เป็นวัดแรกที่เข้าร่วมประเพณีชักพระกับอำเภอกาญจนดิษฐ์ และต่อมาจนถึงปัจจุบันก็ได้มี วัดมะปริง วัดบ้านใหม่พัฒนา และสำนักสงฆ์คลองเรือ ร่วมประเพณีชักพระบก โดยทางเทศบาลได้ให้งบประมาณสนับสนุนในการลากพระทางบกแก่ทุกวัดเพื่อนำไปจัดสร้างประดับประดาตกแต่งเรือพระเพื่อใช้ในการร่วมประเพณี ซึ่งรูปแบบ

ของเรือพระของแต่ละวัดขึ้นอยู่กับจินตนาการของพระและคนในชุมชนว่าจะให้เป็นรูปแบบใด แต่สิ่งหนึ่งที่จะต้องมีการทำเรือพระคือ จะต้องมีนุชบกสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป และจะมีการตกแต่งลำเรือด้วยพญานาคตามส่วนต่างๆ ของลำเรือแล้วแต่จินตนาการว่าต้องการให้เป็นรูปแบบใดในบางปี วัดบางแห่งก็อาจจะมีการนำเรื่องราวพุทธชาดก หรือคติคำสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ในการตกแต่งลำเรือ หรือตกแต่งเรื่องราวออกแนวล้อเลียนการเมืองก็มี เช่นการตกแต่งลำเรือ เป็นดอกบัวสี่เหล่าตามคำสอนของพระพุทธเจ้า และสอดแทรกรูปนักรบเมืองเพื่อให้เกิดภาพที่ให้เกิดความสนุกสนาน ซึ่งการที่จะมองว่าเป็นรูปใครขึ้นอยู่กับจินตนาการของคนดู และเมื่อมีการจัดทำเรือพระบกแล้วเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ทุกวัดจะทำการลากพระมารวมกันบริเวณสถานที่จัดงานสมโภชประจำตำบล ซึ่งเทศบาลตำบลวัดประดู่ได้จัดการสมโภชเรือพนมพระตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา เพื่อให้ผู้ที่เดินทางผ่านไปมาได้มีโอกาสร่วมทำบุญ และได้ชมความงดงามของเรือพระบก ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจของคนในตำบล โดยการสมโภชเรือจะมีการนิมนต์พระมาทำการสวดสมโภช และเทศนาธรรมเรื่องราวเกี่ยวกับการชักพระ และมีการจัดการแสดงศิลปะพื้นบ้าน เช่น มโนราห์ หนังตะลุง ลิเกป่า รำวงย้อนยุค ซึ่งสร้างความสนุกสนานให้กับบรรยากาศในการสมโภชและในปี พ.ศ. 2552 ทางเทศบาลได้มีการจัดให้มีพุ่มผ้าป่าโดยให้ประชาชนและชุมชนต่างๆ ได้มีโอกาสทำบุญร่วมกัน โดยทางเทศบาลได้จัดเตรียมพุ่มผ้าป่าให้บริเวณสถานที่สมโภชเรือพระและให้ประชาชนเข้าประดับประดาพุ่มผ้าป่า และในเช้าวันรุ่งขึ้นเมื่อมีการเคลื่อนขบวนเรือพระไปพร้อมกับบริเวณหน้าศาลากลาง ก็จะทำพิธีถวายพุ่มผ้าป่าให้กับวัดต่าง ๆ ตามที่เทศบาลได้นิมนต์ไว้ เป็นอันเสร็จสิ้นการสมโภชเรือพระและการทอดผ้าป่าของเทศบาลตำบลวัดประดู่

ความสำคัญของประเพณีลากพระ (ชักพระ)

ประเพณีลากพระ เป็นการแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ความสามัคคีพร้อมใจในการทำบุญทำทานจึงมีความสำคัญหลายประการดังนี้

1.1. เป็นการสืบสานประเพณีอันดีงามที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นการต่ออายุพระศาสนาให้อยู่คู่คนไทยซึ่งการลากพระเป็นการแสดงออกถึงการระลึก

ถึงพระพุทธเจ้า เป็นการทำบุญครั้งใหญ่ในชีวิต ผลบุญที่ทำส่งผลให้ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บและภัยอันตรายต่างๆ จึงมีการปฏิบัติตามประเพณีและความเชื่อตลอดมา

1.2. เป็นประเพณีที่ให้ความสำคัญกับสังคมเกษตรกรรม ด้วยความเชื่อว่ายานิสงส์ของการลากพระจะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล การทำบุญเพื่อให้ฝนตกจึงเป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่ง การลากพระแสดงออกให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีกับวิถีชีวิตของคนในสังคมเกษตรกรรม เป็นการปฏิบัติตามความเชื่อที่ว่า การทำบุญจะส่งผลให้ผู้ทำได้รับบุญกุศลประสบความสำเร็จในชีวิต

1.3. ความสนุกสนาน ชาวบ้านจะแต่งบทร้อยกรองสำหรับใช้ขับร้องในขณะช่วยลากพระ ส่วนใหญ่มักจะเป็นบทกลอนสั้นๆ ที่คล้องขบขันและโต้ตอบกัน ทำให้การลากพระมีรสชาติที่สนุกสนานและเป็นการผ่อนคลายในการลากพระไปด้วย และได้จัดให้มีการประกวดเรือพระขึ้นด้วย เพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีและความสนุกสนาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้าน

1.4. เป็นการเสริมสร้างให้เกิดความรักสามัคคีกันของคนในชุมชน เป็นศูนย์รวมน้ำใจทำให้คนในชุมชนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม มีการแบ่งงานกันทำ

1.5. ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เนื่องจากได้มีการส่งเสริมให้เป็นประเพณีประจำจังหวัดทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวงานประเพณีดังกล่าว เป็นจำนวนมากส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ

1.6. วัดได้มีทุนจากการทำบุญของผู้ที่มาชมประเพณีลากพระ เพื่อนำมาใช้ในการบูรณะและทะนุบำรุงศาสนาสถาน

1.7. เยาวชนและคนรุ่นใหม่ได้ใช้เวลาว่างในการเข้าวัดทำบุญฟังธรรม ทำให้ห่างไกลจากอบายมุขลูกหลานได้มีโอกาสแสดงออกถึงความกตัญญูต่ออนุภคินี เนื่องจากเมื่อถึงประเพณีลากพระ จะต้องเดินทางกลับบ้านเพื่อร่วมประเพณีเป็นประจำทุกปี และได้มีโอกาสนำเสนอวัดให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน

บทบาทของเทศบาลตำบลวัดประดู่ในการอนุรักษ์ส่งเสริมและฟื้นฟูประเพณีชักพระ

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่อยู่กับจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาช้านาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลวัดประดู่ได้มีการชักพระตั้งแต่คนรุ่นปู่ยาตาดายจนถึงปัจจุบัน และเพื่อให้ประเพณีชักพระยังคงอยู่คู่ลูกหลานสืบไป เทศบาลจึงได้มีบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและฟื้นฟูประเพณีชักพระตลอดจนศิลปะการแสดงและการละเล่นของคนในท้องถิ่น ไว้ให้คงอยู่คู่กับชาวตำบลวัดประดู่ ดังนี้

1. การจัดงานสมโภชเรือพนมพระตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา โดยในวันสมโภชเรือพนมพระได้มีการจัดให้มีการแสดงธรรมเทศนาเกี่ยวกับประวัติการชักพระ เพื่อให้ผู้ที่มาร่วมงานได้มีโอกาสทำบุญและฟังธรรม ได้รู้ประวัติของประเพณีชักพระที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติว่ามีวิธีปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างไร

2. การอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมการละเล่น ประจำท้องถิ่นภาคใต้ เนื่องจากภายในงานสมโภชเรือพนมพระ ได้จัดการละเล่นพื้นบ้านและการแสดงมหรสพต่างๆ เช่น การแสดงมโนราห์ หนังตะลุง ลิเกป่า รำวงย้อนยุค ตะกร้อลอดห่วง เป็นต้น ซึ่งสามารถเพิ่มสีสันให้กับประเพณีชักพระ และยังทำให้บรรยากาศของการสมโภชเรือพนมพระมีความสนุกสนาน

3. การจัดให้มีการตั้งพุ่มทอดผ้าป่าภายในงานสมโภชเรือพนมพระ ซึ่งในการทอดผ้าป่าในงานประเพณีชักพระของอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จะมีรูปแบบที่แตกต่างจากที่อื่น คือ จะมีการทอดผ้าป่าบริเวณหน้าอาคารบ้านเรือนของประชาชน เทศบาลจึงได้มีการชักชวนให้ประชาชนมาร่วมกันตั้งพุ่มผ้าป่าโดยนำมารวมกันบริเวณสถานที่จัดงานสมโภชเรือพนมพระ (สถานีขนส่งผู้โดยสารสุราษฎร์ธานี) โดยเทศบาลจัดเตรียมต้นผ้าป่าให้กับผู้มาร่วมทำบุญทอดผ้าป่า ทั้งนี้พุ่มผ้าป่าที่จัดขึ้นจะประกอบด้วยพุ่มผ้าป่าของผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่เทศบาลและชุมชนต่างๆ ตลอดจนบริษัท ห้างร้านที่มาร่วมในงานสมโภชเรือพนมพระ

4. การประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของประเพณีชักพระการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสร้างจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ประเพณีชักพระให้เป็นเอกลักษณ์ของตำบลวัดประดู่ โดยการชักชวนให้เยาวชนตลอดจนประชาชนได้มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประเพณี เช่น

การให้นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา 2 ร่วมขบวนแห่เรือพนมพระ ชักชวนให้กลุ่มแม่บ้านร่วมชักพระประจำปี การส่งเสริมการแสดงกลองยาวของชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

5. การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงประเพณีชักพระให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต โดยการส่งเสริมให้วัดต่างๆ ในตำบลวัดประดู่ได้มีการพัฒนารูปแบบของเรือพนมพระให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ตั้งงบประมาณในการจัดสร้างเรือพนมพระให้กับวัดสุนทรนิवास โดยได้จ้างช่างจากกรมศิลปากรซึ่งเป็นคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลวัดประดู่มาดำเนินการจัดทำเรือพนมพระ และในปีเดียวกันเรือพนมพระของวัดสุนทรนิวาสได้รับรางวัลชนะเลิศเรือพนมพระประเภทสวยงาม ตั้งแต่ปี 2551 วัดสุนทรนิวาสได้มอบเรือพนมพระลำดังกล่าวให้อยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลวัดประดู่และในการจัดงานประเพณีชักพระประจำปี คณะกรรมการจัดงานประเพณีชักพระทอดผ้าป่า และการแข่งเรือยาวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีมติให้เรือพนมพระของเทศบาลตำบลวัดประดู่ เป็นเรือนำขบวนเป็นประจำทุกปี

6. ในการจัดงานประเพณีชักพระ ทอดผ้าป่าและแข่งเรือยาวจะมีการจัดการแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน เทศบาลตำบลวัดประดู่ได้ส่งเรือยาวประเภท 30 ฝีพาย เข้าร่วมแข่งขัน โดยเรือเพชรประดู่ของเทศบาลตำบลวัดประดู่ได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นประจำทุกปี

7. การส่งเรือพายประเภทสวยงามและประเภทความคิด เข้าร่วมประกวดเรือสีล้นแห่งสายน้ำตาปี โดยการตกแต่งเรือพายประเภทสวยงามเป็นรูปหงส์ โดยมีพนักงานของเทศบาลนั่งบนเรือธิดาประดู่เพื่อเพิ่มสีสันให้กับประเพณีชักพระและประเภทความคิดในปี 2552 เทศบาลตำบลวัดประดู่ได้ นำเสนอสิ่งที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่คือพืชผัก ผลไม้ มาตกแต่งเป็นเรือเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจากรูปแบบการนำเสนอที่เน้นสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ ทำให้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2

8. เทศบาลตำบลวัดประดู่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีชักพระ โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาท้องถิ่นในการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดึกดำบรรพ์ให้คงไว้ตลอดไป โดยได้ตั้งงบประมาณอุดหนุนประเพณีชักพระเป็นประจำทุกปี

แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มประเพณีชักพระภายใต้แนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ประเพณีชักพระถือเป็นประเพณีที่สำคัญประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้มีการสืบสานต่อกันมาเป็นเวลานานในทุกปีจะมีการจัดงานประเพณีชักพระ ทอดผ้าป่า และการแข่งขันเรือยาวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี การจัดงานประเพณีชักพระจะมีการจัดงาน 9 วัน 9 คืน ซึ่งในงานจะมีการแสดงศิลปและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เช่น การแสดงมโนราห์ การแสดงหนังตะลุง การละเล่นต่างๆ การจัดการประกวดแข่งขันเรือพาย ประเภทต่างๆ การจัดการประกวดเรือพระน้ำและเรือพระบกทั้งประเภทสวยงามและประเภทความคิดสร้างสรรค์ การจัดการประกวดพุ่มผ้าป่าซึ่งในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวงานประเพณีชักพระเป็นจำนวนมาก ซึ่งรูปแบบการจัดงานแต่ละปีสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังได้มีการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนในแต่ละท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและยังเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ และหากจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเพณีชักพระภายใต้แนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะต้องมีการรวบรวมเรื่องราวประวัติประเพณีชักพระเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณะชน นำเอาองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระมาถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้นำมาประยุกต์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางประเพณี เช่น การนำเอาองค์ความรู้ในเรื่องของการทำกลอง มาส่งเสริมให้มีการทำกลองเพื่อจำหน่ายให้กับวัดในพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากกลองเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ในประเพณีชักพระ การถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาในเรื่องของการทำขนมต้ม เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจอาจนำมาประกอบเป็นอาชีพได้หรือการส่งเสริมให้มีการจัดทำเรือพระจำลองเพื่อจำหน่ายให้กับผู้ที่มาร่วมงานประเพณีชักพระได้ซื้อเป็นของฝากประจำจังหวัด นอกจากนั้นอาจจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ประเพณีชักพระประจำจังหวัด เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า และยังเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ

สรุปและข้อเสนอแนะ

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่มีความสำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เทศบาลตำบลวัดประดู่ได้มีการส่งเสริมประเพณีชักพระเป็นประจำทุกปี โดยการอุดหนุน

งบประมาณให้กับวัดที่อยู่ในเขตเทศบาล การดำเนินการจัดงานประเพณีชักพระ สามารถเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นได้ ดังนี้

1. เป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากในการจัดงานประเพณีชักพระจำเป็นต้องมีการเตรียมงาน ชาวบ้านจะมีการรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีการปรึกษาหารือกันเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้มีการช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

2. ได้รับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน ในการจัดงานประเพณีชักพระ จะมีการเตรียมงานในเรื่องต่างๆ ซึ่งในการจัดงานผู้บริหารท้องถิ่นสามารถรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้านโดยตรง เช่นในการทำนมดัมซึ่งเป็นขนมที่จำเป็นจะต้องใช้ในการชักพระซึ่งในทุกๆ ปี จะมีการทำนมดัมกันที่เทศบาล โดยทำกันก่อนวันชักพระ 1 วัน โดยจะมีกลุ่มแม่บ้านและพนักงานเทศบาลช่วยกันตั้งแต่เช้า คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นจะอยู่ร่วมทำนมดัมกับชาวบ้านตลอดทั้งวัน ทำให้ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนและได้รับรู้ปัญหาต่างๆ ในชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

3. ทำให้เกิดความผูกพันกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประเพณีชักพระเป็นงานบุญที่ทุกคนจะร่วมใจกันทำบุญ ซึ่งผู้ที่มาร่วมงานจะมีชาวบ้านจากชุมชนต่างๆ มาร่วมกันสมโภชเรือพนมพระทำให้ได้มีโอกาสพบปะกัน เกิดความคุ้นเคยกันเมื่อต้องมีการติดต่อราชการ เช่นการชำระภาษี การยื่นแบบก่อสร้าง จะทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ง่ายขึ้น

4. การเลือกสรรภูมิปัญญาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม

5. การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงองค์ความรู้และภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่อยู่คู่กับชาวท้องถิ่นภาคใต้มาช้านาน โดยเฉพาะจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถือเป็นประเพณีประจำปีที่มีความยิ่งใหญ่ เป็นงานบุญที่คนใน

ท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วม เพื่อความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตเทศบาลตำบลวัดประดู่ได้มี
การจัดงานประเพณีชักพระเช่นเดียวกับท้องถิ่นอื่นๆ และเพื่อให้ประเพณีชักพระของ
เทศบาลตำบลวัดประดู่ยังคงอยู่สืบต่อไป จึงเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องเข้ามามี
บทบาทในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีชักพระ ดังนี้

1. การรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีชักพระที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
ว่าประเพณีชักพระมีวิธีปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างไร พัฒนาการของประเพณีชักพระและ
ลักษณะของเรือพระ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อเป็นหลักฐานให้กับคนรุ่นหลังได้
เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ โดยเทศบาลอาจจัดตั้งพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและนำ
เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระมาจัดแสดง เช่น ประวัติการชักพระ เรือ
พนมพระ องค์กรความรู้และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการชักพระ เป็นต้น และการจัดทำสื่อ
เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระ เช่น การจัดทำหนังสือ
การจัดทำวิดีโอ

2. การบรรจุให้การศึกษาประเพณีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น
หลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเริ่มต้นในโรงเรียนสังกัดเทศบาลให้ผู้มีความรู้
ได้มีแหล่งในการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาแก่เยาวชนรุ่นหลัง

เอกสารอ้างอิง

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์กรมศิลปากร. (2536). **ประเพณีชักพระ**. กรุงเทพฯ:
(ม.ป.พ.)

ดนัย ไชยโยธา. (2546). **ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอ
เดียนสโตร์.

ชนพล จาใจดี. (2551). **เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: หจก.ไทยเจริญ
การพิมพ์.

ธีระ สลักเพชร. (2552). **กิจกรรม เทศกาล งานประเพณี ศิลปวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ:
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์.

พระยาอนุมานราชชน. (2514). **วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของไทย**. พระนคร: คลัง
วิทยา.

- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). สารานุกรมวัฒนธรรม
ไทยภาคใต้ เล่ม 14 กรุงเทพฯ: ค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2552, จาก
<http://www.panyathai.or.th>
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (ม.ป.ป.). ประเพณีไทย. ค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2553, จาก
<http://www.farmdev.doae.go.th>
- ศิลปะและวัฒนธรรมไทย. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2552. จาก
<http://www.arit.rru.ac.th>.
- สุภาพ เต็มรัตน์ (ม.ป.ป.). ประเพณีในท้องถิ่น ค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2553 จาก
<http://www.baanjommyut.com>.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์. (2536). ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนส
โตร์.
- ห้องสมุดบ้านจอมยุทธ. (ม.ป.ป.). วัฒนธรรมไทยและประเพณีไทย. ค้นเมื่อ 27
กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.baanjommyut.com>.